

« zurück blättern vor »

HAFTKA subst. f., ab 1435; auch *aftka*, *awtka*; ‘Drahtspange zum Zuknöpfen verschiedener Kleidungsstücke’ – ‘druciana zapinka służąca do zapinania różnych części garderoby’: 1435 AcPosn I 11, STP *Item tunicam rubeam cum decem paribus fibularum argentearum al. hafftky*. o Mitte 15. Jh. R XXII 322, STP *Noduli vlg. afftky*. o 1562 WyprKr 81v, SPXVI *V tich wsitkich Giermakow [...] iest po parze Awtek srebrnich*. o (†1597) 1599 W.Exod. 26 11, L *Uczynisz haftek miedzianych, któremiby pętllice były zapinane*. o nach 1612 MarchŚcibHist 21r, SP17 *aftki tam nie było u zadnego z nas zapiętey*. o 1644–1660 VorLetSkarb 143, SP17 *ptaſcze nie haftkq alie po kapucinsku zawciagaia [sc.Jezuicij]*. o (ca.1675) 1910 MorszZWiersz 326, SP17 *co ow nad haftkami rozbierajac strawi, Tym się drugi i trzykroć na nagiej odprawi*. o 1678 Kłok.Tur. 170, L *Derwisze opasują się pasem rzemiennym, u którego przy haftce, co go zawściaga, przyszywają kamień iaki lśniący*. o (1791) 1800–1801 Dmoch.II. 2 100, L *Srebrną haftkq, na nogach kształtny koturn spina*. o (vor 1792) 1951 Kit. Opis 376, DOR *Pod kierej q żupan sukienny z rękawami pod pięć długimi przestronnymi, na haftki koło ręki zapinanymi, takimiż haftkami pod szyjq*. o (vor 1792) 1951 Kit.Opis 311 *z rozporem małym na piersiach, na haftki zapinany, do obłóczenia i zdejmowania pancerza służącym*. o (1875) 1948–1951 Orzesz.Eli II 192, DOR *Zapinajac haftki aksamitem powleczonego futra, szepnęła pani swojej słów kilka*. o 1894 Sewer Nafta III 260, DOR *Góral w nowych kierpciach i białych spodniach, zapinanych na haftki, stat we drzwiach chaty*. o 1932–1934 Bystr.Dzieje II 250, DOR *Mieli więc hajdncy spodnie (...) bardzo obciste, długie, na tydkach spinane bardzo dużymi haftkami, srebrnymi lub pozlacanyimi*. o (1935) 1936 Goj.Dziew. I 129, DOR *Miały już spódnice, w kliny, z twardą taśmą gorseciku, z kieszenią wszytą w boczny rozporek, z zatrzaskami, z haftkami*. o 1952 Żukr.Dni 18, DOR *Wybrali nas z catej Polski – jeden w drugiego jak ten lew – dart się przypoehlebnie dziobaty Piszczek, zapinajac ukradkiem haftki kotnierza pod nie ogoloną grdykq*. – (SLA), STP, SPXVI, CN, TR, L, SWIL, SW (m.u.), LSP, DOR. ◊ **Var:** *aftka* subst. f., Mitte 15. Jh. R XXII 322, STP o [LBel.] nach 1612 MarchŚcibHist 21r, SP17 – nur STP; *awtka* subst. f., [hapax] 1562 WyprKr 81v, SPXVI – nur SPXVI; *haftka* subst. f., 1435 AcPosn I 11, STP – (SLA), STP, SPXVI, CN, TR, L, SWIL, SW, LSP, DOR. ◊ **Etym:** **1**) mhd. *haftel*, *haftelin* subst. n., ‘Spange zum Zusammenhalten eines Kleides’, LEX. **2**) frühnhd. *haftel* subst. m., ‘im allgemeinsten Sinne jedes Kleid oder Mantel zusammenhaltende Instrument’, GRI. ◊ **Konk:** *sprzqczka* subst. f., bel. seit 1782, L, zuerst geb. L; *zapinka* subst. f., bel. seit vor 1902, Sw, zuerst geb. L. †*heftlik*. ◊ **Der:** *haftkarz* subst. m., 1861 Bartosz.Hist. 70,

DOR, zuerst geb. L; *hafteczka* subst. f., [hapax] (†1812) 1953 Tremb.Różne 55, DOR, zuerst geb. SW. ❖ DOROSZEWSKI unterscheidet zwei Inhalte: 1.1. ‘Haken und Öse’, 1.2. ‘Öse’ und 2. (alt) ‘Klammer, Schnalle, Spange’. Jedoch lassen sich unsere Belege nicht ohne weiteres diesen Inhalten zuordnen. Das polnische Suffix *-ka* entspricht dem deutschen Suffix *-el* bzw. *-(e)lin*, vgl. †*heftlik*. Das feminine Genus überrascht; vielleicht hat eine bereits zur damaligen Zeit vorhandene polnische Form auf *-ka* hier als Vorbild gedient (vgl. die späteren Bildungen *klamerka*, *sprzączka*, *zapinka*).

« zurück blättern vor »